

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

36 Quid permutatio, & quæ ad eam requisita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

190
 Vt resignatio sit valida qua requirantur.

Circa qua Notandum est, Vt resignatio conditionalis, & id quod ex vi illius secutum fuerit, sit validum, requiri Primò, Vt beneficium sit resignantis; quia resignatio est sui iuris dimissio. vnde si ita sit priuatus, vt sponte ante sententiam teneatur dimittere; non potest hoc modo resignare. quòd si fecerit, collatio ex vi illius secuta, erit inualida. Si autem non tenetur dimittere ante sententiam, resignatio valida erit; quia adhuc beneficium est ipsius quoad ius possidendi & fruendi; potest tamen postea per sententiam irritari: sicut contractus & alienationes eius, cuius bona ipso iure sunt confiscata ob crimen hæresis, perduellionis, incestuum nuptiarum, &c. irritari possunt; etsi valeant donec sententia irrotationis feratur. de quo vide supra cap. 29. dub. 8.

Secundò, Debet esse libera, non metu vel dolo extorta, alioquin est inualida, vt dictum est; quòd enim fraus vel metus dat causam contractui, non obligat, præsertim si velit is qui iniuriam passus est; nam saltem arbitrio eius potest rescindi; L. 1. 7. Quod metus causa gestum; de quo supra cap. 17. dub. 5. quòd si quis spoliatus beneficio, coactus fuerit renuntiare, potest intentare remedium c. 3. Redintegrandi. 3. q. 1. Nec Iudex debet audire detentorem, nisi spoliato fuerit restituta possessio, cap. Super hoc 5. de renuntiat. vide Gloss. in c. penult. de his qua vi metusve causa fiunt.

191 Tertio, Debet fieri in manibus eius, qui potest eam admittere. Hic autem est Summus Pontifex, respectu omnium beneficiorum. Deinde Ordinarius, respectu eorum qua ipsi subsunt. Tertio, Collator vel institutor; præsertim si habeat iurisdictionem, qua possit ex causa etiam beneficio priuare. colligitur ex cap. Admonet. 4. de renuntiat. Quidam tamen insinuant apertè, talem iurisdictionem non esse necessariam: nam solum dicunt non esse improbabile eam requiri. Ita Innocent. in cap. Quod in dubijs. 8. in fine. de renuntiat. & Glossa Clement. 1. de renuntiat. v. Manibus.

Vbi aduerte, quando resignatio fit in manus Ordinarij, & collatio pertinet ad inferiorem, vt ad Decanum, Præpositum, vel Canonicum; non posse Ordinarium sine illius consensu conferre: nam non debet proprius collator vel institutor per hoc iure suo priuari. Quòd si fiat in manibus laici, valet quidem in præiudicium resignantis, ita vt possit eo spoliari; non tamen ita vt vacet, nisi Superioris consensus accesserit; vt apertè colligitur ex d. c. Quod in dubijs. Idem dicendum si fiat coram Notario, vel alio, qui non est Superior Ecclesiasticus resignantis; cap. fin. de renuntiat. vide Flam. Parisium lib. 7. quaest. 9. & Rebuffum de resignat. expressa, n. 11.

Porro Ordinarius non potest admittere resignationem cum regressu vel ingressu, quia continet simoniam confidentiam, vt infra dicitur. Potest tamen Pontifex eam admittere, cuius auctoritate hæc labes potest tolli à resignatione, cum solo iure humano sit inuecta. De resignatione cum pensione & in fauorem tertij, est dubium: pleriq; enim Doctores tenent eam esse simoniacam, nisi fiat in manibus Pontificis. sed de hoc infra c. 35. de simonia, dub. 14. & 15.

Quartò, Debet acceptari à Prælo, in cuius manibus fit; alioquin resignans non perdit ius suum, cap. finali de renuntiat. & cap. Inter. 17. de præbendis.

Resignatio cum reservatione pen- sionis.

192 Quintò, Debet conferri illi, in cuius fauorem cum clausula consueta est resignatum, alioquin prouisio non valebit, etiam si à Papa sit facta, vt docet Rebuffus, §. De resignatione conditionali, numero 16. & colligunt Doctores ex cap. vnico, de rerum permutatione, in 6. non enim potest ius meum mihi auferri & dari alteri, me inuito, nisi in poenam.

Sextò, Requiritur, vt is, cui confertur ex vi resignationis, illud acceptet; alioquin resignans non amittit suum beneficium, propter clausulam non aliter, &c. Vbi aduerte, etiam si beneficium iam sit collatum resignatario, tamen resignans manet in administratione sui beneficij, donec alter possessionem acceperit; quia antè non amittit possessionem. Sicut Proconsul manet in administratione, donec successor aduenerit, & quasi Prouinciæ possessionem ceperit; L. Meminisse. 10. 7. de officio Proconsulis.

Septimò, Requiritur consensus patroni, si est beneficium iuris patronatus, vel electorum, si est electiuum; alioquin resignatio in fauorem non valebit, sicut nec permutatio. Ita Glossa in Clem. vnica, de rerum permutatione. Felinus in cap. Cum Bertoldus. 18. col. 5. de sent. & re iudicata. Rochus de iure patronatus, v. Honorificum, q. 3. Gigas, de pensionibus, q. 23. & 24.

Sit tamen resignatio illa putaretur Ecclesiæ utilis, posset eam Superior approbare; (sicut dicemus de permutatione) & valeret absque consensu patroni. Hoc tamen casu si patronatus est laici, debet ei derogari in literis collationis. Idem dicendum in permutatione, alioquin non est valida, vt docet Gigas q. 24. num. 5.

194 Octauò, Si resignans sit infirmus, debet super- uiuere 20. dies post resignationem: alioquin censetur beneficium vacare per obitum, non per resignationem; ac proinde omnis collatio ex vi talis resignationis secuta, est irrita. Ita expressè habet regula Cancellariæ, quam explicat Rebuffus, §. Regula de infirmis.

Nonò, Si resignatio fiat in Curia Romana, debet intra sex menses, à die supplicationis oblatæ computandos, publicari in loco beneficij: si autem fiat extra Curiam, intra mensem publicari debet: alioquin si contingat resignantem mori antè quàm resignatarius ceperit possessionem, beneficium censetur vacare per obitum, & collatio facta resoluatur. Ita habet regula Cancellariæ, quam idem Rebuffus explicat, §. Regula de publicandis.

Publicatio resignatio- nis.

DVBITATIO XXXVI.

Quid permutatio, & quæ ad eam requisita.

195 Permutatio est certa rei ad alteram facta mutua. Requiruntur ad permutationem. 1. Debet esse domini beneficij. præstatio. vt habetur L. 1. 7. de rerum permutatione. quæ definitio etiam beneficiorum permutationi conuenit. Ad hanc ferè omnia requiruntur, quæ ad resignationem in fauorem. Primò enim requiritur, vt permutantes sint domini suorum beneficiorum: nemo enim potest permutare cum alio nisi rem suam. Vnde qui iam accepit le- cundum beneficium incompatibile, non potest permutare primum cum alio simplici; quia vacat, ita

ita vt non sit amplius ipsius. Secus si in pœnam delicti dicatur vacare, vt dictum est supra num. 190. Pari modo si alter nihil iuris habeat in beneficio quod permutat, non valet permutatio; cap. Cum venerabilis, de exceptionibus, & L. 1. de rerum permut. & vterque redit ad suum beneficium, sine noua collatione, vt notat Ioannes Andr. in c. vnicum, de rerum permutatione, in 6. quia nihil censetur actum defectu conditionis necessariae. Si beneficium post permutationem deprehendatur subiectum liti, qui illud resignauit, debet litem profequi; & si euictum fuerit, alter redibit ad suum; cap. Si beneficia. 20. de prœbendis, in 6.

Secundo, Debet esse libera, id est, non fraude vel metu extorta, vt supra n. 190.

Tertio, Requiritur vt vterque beneficium suum resignet in manus Ordinarij, cui beneficium subest, siue is sit vnus idemque, siue alius & alius. Vbi Aduerte, inferiorem Episcopo, absque prœuio illius consensu permutantibus præsbito, non posse recipere resignationes causa permutationis, & ex vi illius contere: id enim solis Episcopis concessum videtur, cum alijs sit iure prohibitum; vt patet c. Quæsitum. 5. de rerum permutatione. vbi dicitur, *Generaliter teneas, quod commutationes prœbendarum de iure fieri non possunt, præsertim pactione pramissa, qua circa spiritalia, vel connexa spiritalibus, labem semper continet simonia. Si autem Episcopus causam inspexerit necessariam, licet poterit de vno loco ad alium transferre personas, &c. Cofir. ex c. Admonet. 4. de renunt. vbi dicitur, Vniuersis personis tui Episcopatus sub distinctione prohibeas, ne Ecclesias tue diœcesis ad ordinationem tuam pertinentes, absque assensu tuo intrare audeant, aut detinere, aut redimere inconsulto. Itaq; solius Episcopi est auctoritatem permutandi præbere, sine qua omnia erunt irrita. Si tamen collatio ad alios pertineat, Episcopus non potest sine eorum consensu exequi permutationem, recipiendo resignationes, & conferendo ipsa beneficia; sed permutantes ad collatores sunt remittendi, vt in manus eorum resignatio fiat, & ipsi iure suo vtantur. Non enim hi iure suo priuandi. Si tamen alicubi sit consuetudo vt etiam inferior Episcopo, vt Abbas, Præpositus, Decanus, sua auctoritate permutationes admittant & exequantur, valet, vt docet Glossa & DD. in Clement. 1. de rebus Ecclesiæ non alienandis. Quod si Ecclesiæ sint exemptæ, earum permutatio à Summo Pontifice est approbanda.*

Consuetudo.

197
Quarto, Collatio fiat in permutantes.

Quarto, Requiritur vt fiat collatio in permutantes. Vbi Aduerte, beneficium causa permutationis resignatum, non posse conferri nisi compermutanti: si alteri collatum fuerit, irrita est collatio, vt expresse habetur Clement. vnica, de rerum permutatione. vnde Ordinarius, si admiserit permutationem, adstringitur ipsis conferre. Neque est necesse vt resignationes aut collationes fiant eodem tempore; possunt enim sæpe multi menses intercedere: quod maxime locum habet, quando beneficia sunt in diuersis diœcesibus; tunc enim debent resignari coram diuersis Episcopis, à quibus postea debent etiam conferri. Vnde sequitur, si Petrus & Paulus permutent sua beneficia, & Paulus resignet prior, factaque resignatione & collatione moriatur antequam Petrus resignationem sui beneficij faciat, Petrum habiturum vtumque; vt etiam docet Rebuffus, §. De permutat.

Quinto, Requiritur consensus illorum, ad quos electio vel præsentatio spectat: alioquin non valet permutatio; Glossa in Clem. dictam; cum Felino & Rocho supra nu. 193. citatis. non tamen est irrita talis permutatio; sed à patrono in irritum reuocari potest, mediante sententia Iudicis, si intra tempus à iure ad præsentandum concessum contradixerit. quod si intra illud tempus non contradixerit, sciens illam esse factam, efficitur valida & firma. Vide Couar. qq. Pract. c. 36. n. 9.

Aduerte tamen, si patronus requisitus nolit consentire, posse Episcopum (si iudicat permutationem expedientem Ecclesiæ) sua approbatione supplere consensum, & valet permutatio. Ita iudicauit totus Senatus Parisiensis, teste Rebuffo num. 22.

Sexto & Septimo, Requiritur duæ vltimæ conditiones, dubitatione præcedenti posite.

Petes Primò, Vtrum ius ad rem possit permutari, v.g. ius præsentationis, vel gratiæ expectatiuæ cum simili iure, vel cum beneficio?

Communis sententia Doctorum est, id fieri non posse, probant ex cap. fin. de rerum permutat. Sed ibi tantum dicitur *spiritalia cum temporalibus permutari non posse*, vt ius decimarum cum pecuniæ summa; gratia autem expectatiua, & ius nominationis non est quid temporale, sed spirituale. Nihilominus tenenda est communis sententia, præsertim de gratiæ expectatiua; quia gratiæ sunt personales, & non excedunt casum expressum; vnde nec personam cui conceduntur. Ita Panormitan. in cap. Cum olim. 7. de rerum permut. quod probatur ex cap. Cui de non sacerdotali. 27. de præbendis, in 6. vbi dicitur, *Mandata de prouidendo, seu gratias expectatiuas non debere extendi ultra casus expressos.* Puto tamen has permutaciones non esse irritas, si Ordinarius illas admittat; quia nusquam hoc iure expressum: & interueniente Superioris auctoritate, in huiusmodi non committitur Simonia, cum sint res spirituales. vnde si ob iustam causam, v.g. ad litem componendam fieret, non putarem damnandum. Vide cap. 35. dubit. 4. num. 30.

Non videtur irrita ipso facto.

Petes Secundo, Si quis velit suum beneficium resignare in meum fauorem, & Ordinarius nolit talem resignationem admittere, vt ipse possit beneficium alteri conferre; vtrum ego possim vt permutatione facta, resignando causâ permutationis beneficium, quod non habeo?

Rebuffus, §. De permutat. num. 14. & 15. putat talem permutationem validam esse. ratio est, quia non interest nisi partis, cui nulla hic fit iniuria. vel enim est conscia, & sic consentit; vel si non est conscia, integrum illi manet aut redire ad suum beneficium, aut agere ad complementum permutationis. Confirmatur, quia si tibi dedi rem meam causâ permutationis, & postea nolim tuam, eamque tibi condonem, non irritatur permutatio.

Hæc sententia alicui vera videri queat, si tu bona fide putabas me habere beneficium, quod cum tuo permutarem, & ideò resignasti coram Ordinario, qui mihi illud contulit: tunc enim transfertur dominium propter bonam fidem contractentis; iuxta ea, quæ dicta sunt supra cap. 20. dubit. 18. & 19. Potest tamen me cogere vt impleam contractum, vel vt acceptum restituam. Si autem sciebas me non habere beneficium, res est minus verisimilis; quia tunc non poteras bona fide per-

198

Quinto, Consensus patronorum, &c.

199

Ius ad rem an possit permutari.

200

Permutatio facta.

per-

permutare, sed donare gratis, seu resignare in fauorem; quam resignationem Episcopus noluisse admittere. vnde videtur collatio facta per errorem, ac proinde irrita.

Dices forte, non esse irritam, quia Episcopus confert absolute volente parte, cuius est beneficium: vnde hic nulli fit iniuria. Nec refert quod Episcopus conferat per errorem, quia hic error est extrinsecus, versatur enim circa causam collationis: putat enim se conferre causam permutationis, cum non sit mutatio.

Nihilominus haec sententia mihi non probatur. Primò, Quia ianuam multis fraudibus aperit. Secundò, Quia facta permutatio non est permutatio, & consequenter nullam vim habet. vnde Ludou. Gomez. q. 19. in reg. Cancellar. de infirmis, dicit, permutationem cum beneficio, quod vocant de pernica, id est, cum beneficio ficto, non valere. Tertiò, Quia collatio in hac permutatione est per errorem & fraudem extorta. Nec refert quod error sit circa aliquid extrinsecum: nam etiam talis error, quando est causa contractus vel alicuius dispositionis, reddit illam irritam, vel certe in irritum reuocabilem, vt dictum est cap. 17. dub. 5.

DVBITATIO XXXVII.

Quid & quotuplex sit pensio.

²⁰¹ Pensio hoc loco est ius non-perpetuum percipiendi fructus ex alieno beneficio. Dico Non-perpetuum, vt excludatur Beneficium: hoc enim ita institutum est, vt non solum ad vitam vnus vel duorum duret, sicuti pensio, sed vt sit perpetuum. Dico, Ex alieno; quia nemo ex suo beneficio dicitur habere pensionem, cum eius habeat proprietatem & fructus omnes; sicut nemo dicitur habere vsumfructum in suis bonis, sed solum in alienis; est enim pensio similis vsumfructui à proprietate separato.

²⁰² Pensio est triplex, temporalis, spiritalis, media. Temporalis dicitur, quae datur propter aliquod ministerium temporale praestitum vel praestandum; vt ea, quae datur viro illustri vel Principi vt Ecclesiam defendat; quae aëonomo, vel alteri negotia Ecclesiae agentem item quae datur ob bonam operam Ecclesiae nauatam, vel ob spem nauandae.

Spiritalis est, quae fundatur in titulo merè spiritali, vt ea quae datur concionatori, vel adiutori Episcopi aut Parochi.

Media est, quae fundatur in solo statu spiritali, non tamen in officio spiritali praestando; vt ea quae datur Clerico pauperi, vel Parocho seni, vt se sustentent; & quae datur causam resignationis vel litis componendae, haec duae postremae vocantur clericales, seu Ecclesiasticae pensiones, quia solis Ecclesiasticis dantur; prima verò laica, quia laicis.

DVBITATIO XXXVIII.

Quanam requirantur vt pensio Ecclesiastica possit obtineri.

²⁰³ Primò requiritur vt obtinens sit capax. vt autem sit capax, necesse est Primò, Vt sit Clericus, ac proinde vt habeat primam tonsuram, vt

docet Gigas q. 22. quod intellige, si pensio referretur alicui tamquam Clerico: quia etsi ius expressum hac de re non sit, tamen ita seruat stylus Curiae Romanae, qui pro lege seruat, vt dicunt DD. Aetas autem ea sufficit, quae ad tonsuram, vt docet Gigas quaest. 13. Neque Concilium Tridentinum quidquam hac in re mutauit: etsi credam magis secundum mentem Concilij esse vt ad sit aetas necessaria beneficiis. Secundò, vt non sit illegitimus: hic enim sine dispensatione non est capax pensionum, vt nec beneficiorum; vt probat Gigas q. 16. neque Episcopus cum eo dispensare potest, nisi ad pensiones, quas ipse potest referuare. Tertiò, Vt non sit excommunicatus; hic enim sicut aliorum priuilegiorum impetrandorum est incapax, ita etiam pensionum. Vnde is, cui pensio referuatur, solet in litteris absolui ad cautelam, sicut in litteris prouisionis beneficiariae. Idem videtur dicendum de irregularitate; ita Nauarr. Consil. 35. de Homicidio. Emmanuel tamen Sa v. Homicidium n. 21. dicit, homicidam voluntarium, qui tamen maximè est irregularis, non esse incapacem pensionis. itaq; declaratum à Congregatione Concilij, neque id in editione Romana est correctum, vnde haec sententia est valde probabilis.

Secundò, Requiritur vt subsit iusta causa: qui enim sine iusta causa pensiones obtinent, non sunt tuti in conscientia, etiam si Pontifex cum eis dispensauerit; vt docet Toletus l. 5. c. 73. ex communi sententia Theologorum. Sicut qui accipit pecuniam ab aëonomo, quem scit malè dispensare res domini sui, non potest retinere; praesertim si nullum officium pro ea praestiterit. haec autem causa debet cedere in vilitatem Ecclesiae; vt propter aliquod ministerium temporale vel spirituale Ecclesiae exhibitum vel exhibendum, vel ad pauperem Clericum alendum, vel ad litem beneficiariam componendam, vel ad permutationem beneficiorum inaequalium faciendam.

Tertiò, Requiritur potestas in constituto seu referuante. haec autem est in Summo Pontifice, ad quem plenaria dispositio beneficiorum noscitur pertinere; vt habetur cap. 2. de praebendis, in 6. & Clement. 1. in fine, Vt lite pendente.

Sed dubium est, Vtrum Episcopus possit pensionem constituere?

Quidam docent, posse, si causa iusta subsit. Ita Gigas q. 6. qui pro hac sententia citat Oldradum, Felinum, Antonium de Butrio, Innocent. Imolam, Petrum Ancharanum, Decium & Cacchialupum. Causa iusta censetur, Primò, Si assignetur seni Parocho, non valenti amplius seruire, vt alatur. Secundò, Si causam transactionis in lite; vt patet cap. Nisi essent. 21. de praebendis, & cap. Audiui-mus. 3. de collusione detegenda. Tertiò, Si causam permutationis, ob inaequalitatem fructuum, cap. Ad quaestiones. 6. de rerum permutatione. vbi satis aperte id videtur concedi. ita docet Nauarr. Consil. 22. de Simonia n. 4. cum Anch. & Felino. Causam verò simplicis resignationis, Doctores Episcopo id non concedunt; nisi resignans esset senex, & ad praestandum officium ineptus, vel nisi alia rationalis causa interueniret. In his casibus non potest eam constituere, nisi ad vitam eius cui assignatur, vt docet Gigas ex Oldrado & Ancharano. Verum quidam dicunt, pensionum constitutionem per stylum Curiae referuari Summo Pontifici. Vnde Ordinarij non poterunt, nisi quatenus id eis priuilegio

Aetas.

Legitimus.

Non inno-
datus cen-
sura.

204

2. Causa
iusta.

3. Potestas.

An Episco-
pus pensio-
nem refer-
ret.

205

206